

Una mirada que va més enllà

Text > LAURA REIXACH

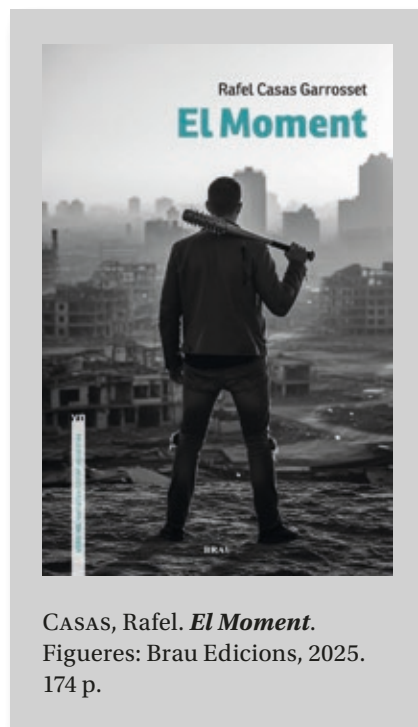
D'una pertorbadora contemporaneïtat, perquè la possibilitat dels fets que s'hi relaten no s'allunya tant com voldríem de la certesa que mai s'esdevindran, la novel·la *El Moment* de Rafel Casas Garrosset (Palamós, 1970), guardonada amb el vuitè premi Empordà de novel·la, és inquietant i opressiva, i tan dinàmica com si contempléssim un film d'acció d'alguna de les *majors* americanes de més anomenada. L'imaginari distòpic que Casas desplega amb un control ferri del ritme per fer-nos capbussar en la narració, empatitzar amb els personatges i mantenir-nos captius d'un hipnòtic «però, què passarà?» ens resulta d'allò més angoixant, ja que, amb l'imprevisible present en què vivim, el futur ens amoïna i no l'albirem gaire esperançador. Una fragilitat que s'exacerba encara més quan el punt de partida de la narració, talment com si l'autor gaudís d'un talent profètic, és una apagada total d'origen desconegut. En la memòria de tots, la que vam viure un 28 d'abril, no fa pas gaire.

Profeta o bruixot, o potser cap dels dos, el fet és que Casas basteix un relat que ens enganxa des del primer paràgraf fins al darrer. Amb aquesta cinquena novel·la, l'autor mostra una

certa depuració de l'estil, ara menys abundant en referències i més abocat a una descripció fluida d'accions i fets, però sempre, com en els seus treballs anteriors, amb un elenc de personatges variat i molt ben perfilats que li permeten construir un relat polièdric i immersiu. Una narració bastida amb una estructura dual que combina una mena de diari del narrador-protagonista escrit en primera persona, amb el relat de les vivències d'altres personatges escrit en tercera persona, una fórmula que enquadra la història des de diferents perspectives i li atorga una riquesa coral, alhora que és cabdal per mantenir la tensió narrativa.

«Pel carrer tothom anava a la seva, sense fer atenció a res ni ningú, sense preocupar-se per res que no fossin ells i els seus terminals telefònics. Una indolència vital que semblava vaticinar el que s'acostava», llegim a *El Moment*, i aquesta descripció tan crua del que sovint veiem al nostre voltant ens interpel·la i ens duu a reflexionar sobre la societat en què vivim actualment. Perquè analitzar la realitat, mirar més enllà i imaginar un futur és un exercici excel·lent per redreçar el camí que queda per fer.

Potser des de certs àmbits acadèmics s'han menystingut aquesta mena

de relats que ens proposen distopies i que ens enfronten a aquesta tasca de repensar-nos. Uns relats que, sovint, per aquesta valoració errònia, s'han restringit a un públic juvenil. No obstant això, si volem una literatura catalana ferma i normalitzada, cal que conreem tots els gèneres, perquè potser no tindrem un *Fahrenheit 451* de Bradbury, però tenim un *Mecanoscrit del segon origen* de Pedroló. I ara, amb el reconeixement que atorga aquest premi, ben merescut, tenim *El Moment* d'en Casas. Gaudiu-ne!

Vivències, ironia i consciència cívica

Text > CRISTINA CANAMASES

Amb un to proper i honest, Joan Boadas converteix la trinxera arxivística en literatura del record. *Històries d'arxiver* és un llibre fet de vivències, d'ironia i de consciència cívica. L'autor, després de dècades com a arxiver municipal i referent del sector, ofereix un relat que va més enllà del testimoni professional: és un homenatge als papers que ens expliquen la història i als silencis que també en formen part.

Boadas escriu amb la naturalitat de qui coneix tots els racons de la seva feina i els sap traduir al lector. Ho fa amb

un to distès i una metàfora reveladora: l'arxiver, diu, és «el lubricant que permet el funcionament de la maquinària administrativa per mitjà dels documents». Una imatge encertada, que resumeix l'essència d'una professió sovint invisible, però imprescindible per mantenir viva la memòria col·lectiva.

El llibre alterna records personals, episodis professionals i reflexions sobre què vol dir conservar i donar sentit al que som com a societat, amb un equilibri que evita tant l'autolloançà com la fredor tècnica. Hi trobem escenes quotidianes, moments de sorpresa

i fins i tot alguna dosi d'humor, com ara l'anècdota de la polèmica fotografia amb el rètol «Si pots, deixa de mirar-me el cul», una imatge que, quan va ser utilitzada com a portada d'una publicació, va provocar un petit terratrèmol mediàtic. L'episodi, més enllà de l'anècdota, serveix a Boadas per reflexionar sobre els límits de la mirada, la gestió de les imatges i la responsabilitat dels arxius com a guardians, però també com a mediadors del passat d'un país.

En aquestes pàgines s'amaga un enfocament que oscil·la entre la pre-